

Innhold

Forord	13
Referanser	16
Kapittel 1	
Lærerutdanninger i nordiske land	17
<i>Eyvind Elstad</i>	
Introduksjon	17
Den nordiske skolemodellen	20
Den utvidede enhetsskolen og dens lærerutdanning	24
Kritikk og reformintensitet	27
Den skandinaviske versjonen av progressive pedagogiske arbeidsformer i skolen	29
Internasjonale storskalaundersøkelers betydning for vurdering av utdanningskvalitet	34
Finland som foregangsland	37
Reformer i nordiske lands lærerutdanninger: reformintensitet og dilemmaer	38
Skolereformenes betydning for elevers prestasjonsnivå	41
Lærerutdanninger i Europa: trender og utviklingstrekk	43
Internasjonaliseringen har sine begrensninger	47
Kompletterende og alternative lærerutdanninger	47
Samarbeidsordninger i Norden	49
Kontrasten til de nordiske landenes samfunnsmodell	50
Avslutning	51
Referanser	57

DEL I**LÆRERUTDANNING I DE NORDISKE LANDENE****Kapitel 2****Spänningsmønster i finländsk lärarutbildning – rekrytering, reform, relevans** 69*Sven-Erik Hansén, Jari Lavonen, Jan Sjöberg, Jessica Aspfors og Tom Wikman*

Introduktion	69
Finland och reformer av lärarutbildningar	71
Spänningsmønster och förbättringsidéer.	72
Att rekrytera «de rätta» studenterna	72
Vetenskaplighet och vardagspraktik	75
Att «forska sig» till lärarkompetens.	75
Möts teori och praktik?	78
Induktionsprogram – stöd genom gruppmentorskap	79
Sammanfattande diskussion	83
Referencer	85

Kapitel 3**Svensk lärarutbildning – en akademisk professionsutbildning med förhinder** 90*Björn Åstrand*

Introduktion	90
Utbildning av lärare i Sverige av idag i ljuset av dess historiska kontext	92
Ett varierat landskap.	92
En grundläggande och gemensam utbildningsstruktur.	92
Autonoma lärosäten bedriver en nationellt reglerad utbildning	94
Läraprogram och lärarexamina	97
De olika varianterna av program	99
Skiftande villkor för olika program och vid skilda lärosäten	101
De många reformerna	103
Dagens utmaningar	104
Att passa in i samtiden – och att påverka framtiden	104
Styrning och likvärdighet	105
Mer utbildningsnära perspektiv – utvärderingar under 15 år	106

En återkommande fråga – de studerande och programmens attraktivitet	109
Den verksamhetsförlagda utbildningen (VFU)	111
Den oklara basen: debatten om pedagogikämnet och kunskapssynen	112
Lärarbristen – den mest konkreta utmaningen	112
Svensk lärarutbildning: kvalitet och likvärdighet	114
Referencer	116

Kapittel 4

Lærerutdanningen i Norge 120

Kaare Skagen og Eyvind Elstad

Introduksjon	120
Nye kompetansekrav for lærere	123
Lærerbehov, opptakskrav og kandidatproduksjon	124
Lærerutdanningens praksisopplæring	126
Studentenes oppfatninger av studiekvalitet	128
Debatten om pedagogikkfaget i lærerutdanningen	129
Den progressive pedagogikkens storhetstid	131
Pedagogikkfaget i lærerutdanningen	131
Fagdidaktikkens framvekst	132
Veiledningsordning for nyutdannede lærere	133
Fra intensjoner til realisering	134
Referanser	135

Kapitel 5

Læreruddannelsen i Danmark 139

Lis Madsen og Elsebeth Jensen

Indledning	139
Kort om de ydre rammer for læreruddannelsen	139
Det faglige og pædagogiske indhold i læreruddannelsen: Kampen om indholdet	140
Læreren som generalist (undervisningskompetence i mange fag) eller specialist (undervisningskompetence i få fag)?	142
Praktikken og professionens rolle i uddannelsen?	142
De grundfaglige elementer: Det pædagogiske fagområde	143
Rekruttering til læreruddannelsen	145

Politiske tiltag	146
Frafald	149
Hvor står læreruddannelsen i Danmark i dag	151
Hvad bliver de næste skridt?	153
Referencer	156

Kapitel 6

Grundskollærerutbildningen i Island. 157

Baldur Sigurðsson, Halla Jónsdóttir, Þuríður

Jóhannsdóttir og Amalía Björnsdóttir

Inledning	157
Yttre ramar for lærerutbildningen	160
Lagar och förordningar.	160
En ny ordning 2019.	161
Lärosäten i Island som utbildar lärare.	163
Islands universitet.	163
Lærerutbildningens organisation	165
Integrerad femårig lærerutbildning	165
Konsekutiv lærerutbildning.	167
Studieform, på plats eller distans	167
Utmaningar for lærerutbildningen i Island	168
Drop-out och långsam utbildningsprogression	168
Åtgärder.	171
Slutord.	173
Referencer	174

DEL II

LÆRERSTUDENTERS VURDERING AV KVALITET I LÆRERUTDANNINGER I NORDISKE LAND – EN KOMPARATIV STUDIE

Kapittel 7

Målinger av kvalitet i lærerutdanning og politiske prosesser . . . 179

Eyvind Elstad

Hvorfor sammenlikne?	179
Å lære for å forbedre.	180

Lærerutdanning og storskalaundersøkelser	181
Er det fruktbart å sammenlikne ulike typer utdanningsprogrammer?	183
Vi lever i målingenes tidsalder	184
Den politiske prosessen og dens betydning for styring	186
Avslutning	192
Referanser	194

Kapittel 8

Nordiske lærerstudenters vurderinger av pedagogikk, fagdidaktikk og praksisopplæring	197
<i>Eyvind Elstad, Knut-Andreas Christophersen og Are Turmo</i>	
En tverrsnittundersøkelse blant lærerstudenter i alle nordiske land	197
Nordiske lærerstudenters vurderinger av pedagogikk, fagdidaktikk og praksisopplæring	199
Konklusjoner	205
Referanser	207

Kapittel 9

Nordiske lærerstudenters tidsbruk i studiet.	210
<i>Eyvind Elstad, Knut-Andreas Christophersen og Are Turmo</i>	
Introduksjon	210
Sammenlikning av lærerstudenters tidsbruk og motivasjon.	212
Resultater	214
Avslutning	217
Referanser	218

Kapittel 10

Hvorfor tenker nordiske lærerstudenter på å slutte i studiet?	221
<i>Eyvind Elstad, Knut-Andreas Christophersen og Are Turmo</i>	
Introduksjon	221
Situasjonen i de ulike nordiske landene	222
Finland.	222
Sverige	223
Danmark	224
Norge.	225

Island	227
Resultater og drøfting	228
Avslutning	231
Referanser	233
Vedlegg: indikatorer som inngår i de ulike samlevariablene.	236

DEL III

FORBEDRINGSIDEER

Kapittel 11

Virtuelle klasseromssimuleringer i lærerutdanningen. 243

Katrine Nesje

Introduksjon	243
Fra mikroundervisning til virtuelle klasserom	244
Simuleringer	246
Virtuelle rollespillsimuleringer	247
Hva sier forskning om bruk av virtuelle klasseromssimuleringer?	248
Virtuell simulering – fremtiden for lærerutdanningen?	251
Konklusjon	252
Referanser	253

Kapittel 12

NTNUs forskningsbaserte universitetsskolemodell. 256

Lise Vikan Sandvik

Introduksjon	256
Universitetsskolesamarbeidet ved NTNU	258
Teoretisk rammeverk	259
Grensekryssing i lærerutdanningen	260
Grensesoner i partnerskap	261
Metode	262
USSIT: en organisasjon i grensesoner	262
Forhandling om formål og fokus for likeverdighet	263
Arbeidsdeling og samarbeid	265
Utvikling av veileder- og FoU-kompetanse	265
Utdanning som grensekryssing	266

Forskning som grensekryssing i samarbeidet mellom skole og lærerutdanning	268
Avsluttende bemerkninger	269
Referanser	272

Kapittel 13

Universitet og skole i samarbeid om lærerutdanning –

Universitetet i Oslo sin modell for utvidet partnerskap	277
--	------------

Ida Hatlevik, Tove Seiness Hunskaar og Tone Malmstedt Eriksen

Innledning	277
Lærerutdanningen ved UiO	279
Utvikling av universitetsskolesamarbeid: fra pilotering til varig ordning	281
Forutsetninger for vellykket samarbeid	282
Samarbeid om utvikling av lærerutdanningen.	283
Samarbeid om utvikling av lærerstudentenes praksis.	286
Samarbeid om forsknings- og utviklingsarbeid i skolen	287
Avsluttende betraktning	289
Referanser	292

Kapittel 14

Veiledning med digital øreplugg: erfaringer fra

en utprøving	296
-------------------------------	------------

Hilde Madsø Jacobsen, Eli Lejonberg og Eyvind Elstad

Innledning	296
Teoretisk rammeverk for bruk av et kommunikasjonsmedium i veiledningssituasjoner	297
Problemstilling for pilotundersøkelsen	300
Gjennomføring av undersøkelse av ørepluggens egnethet i praksissituasjoner	301
Planlegging av type tilbakemeldinger – metode for utprøving	302
Resultater fra utprøvingen	302
Veiledning med øreplugg og kognitiv belastning	304
Veiledning med øreplugg og taus kunnskap	305
Begrensninger ved metoden og forslag til forbedring	307
Drøfting.	307

Oppsummering og veien videre	311
Referanser	312

DEL IV

LÆRERUTDANNINGENS FRAMTIDSUTSIKTER

Kapittel 15

Framtidens lærerutdanning: trender og mulige scenarier	317
---	-----

Eyvind Elstad

Innledning	317
Teoretisk rammeverk for diskusjon om mulige scenarier.	320
Globalisering som trend og dens innvirkning på lærerutdanningen	320
Lærerutdanningenes institusjonelle dynamikk	322
Lærerutdanningsinstitusjonenes interaksjoner med skolesektoren	327
Skoleutvikling og lærerutdanningens endringsbehov	329
Økt rettsliggjøring og dens konsekvenser for lærerutdanning	332
Lærerutdanningsinstitusjonene og forvaltningen av utdanningsforskning	333
Instrumentalistisk trend?	335
Konklusjoner	336
Referanser	340

Bokas bidragsytere	345
-------------------------------------	-----